

Název práce: **Zrakové vnímání a metody jeho diagnostiky**

Autor práce: **Lenka Felcmanová, roz. Váňová**

Vedoucí diplomové magisterské práce: **PaedDr. et PhDr. Anna Kuchárská, Ph.D.**

Posudek vedoucího práce:

Zrakové vnímání patří mezi jeden z předpokladů pro výuku čtení. Stanovení vývojové úrovně zrakového vnímání má proto své místo v diagnostice ve školním věku, kdy se zabýváme případným pozadím obtíží ve čtení či psaní, ale i v předškolním věku - v diagnostice školní zralosti. Pro ni máme v naší poradenské praxi několik málo standardizovaných a validních diagnostických nástrojů (Edfeldtův test zrakového vnímání, Frostigové Vývojový test zrakového vnímání aj.).

V posledních letech se však stále více hovoří o nutnosti vyhledat děti s vývojovými deficity již v předškolním věku a nabídnout jim specifické formy stimulace – intervence, které by přispěly k minimalizování výukových obtíží ve čtení a psaní ve školním věku. Vznikají u nás diagnostické nástroje k vyhledání těchto dětí, jsou však ve větší míře zaměřeny na oblast řeči a fonologických dovedností než na oblast zrakového vnímání. Autorka si pro svůj diplomový úkol zvolila právě tuto - možná u nás opomíjenou - oblast (s výjimkou výzkumně sledovaných očních pohybů – dr. Jošt). Je nutné podotknout, že to nebyl její nápad, nýbrž že její práce vznikla na zakázku PPP Praha 4 – Modřany, se kterou měla tak možnost dlouhodobě spolupracovat. Cílem práce bylo vytvořit screeningovou techniku k vyhledání dětí na konci předškolního věku s možnými problémy ve vývoji zrakového vnímání.

Již na tomto místě oceňuji, že je práce přehledná, čemuž napomáhá jednak pečlivé strukturování textu, ale i důsledné uplatňování metodického postupu při prezentování dosažených výsledků.

První čtyři kapitoly jsou teoretického charakteru a přímo se vztahují k řešenému tématu. Žádnou z nich nelze označit za nadbytečnou. Autorka využívá převážně naší literatury, v práci s literaturou nenacházím žádná vážná pochybení. Postupně seznamuje čtenáře se zrakovým vnímáním, jeho funkcemi a jeho vývojem, dále s vlivem deficitů zrakového vnímání na rozvoj čtení a psaní; dále s očními pohyby, které jsou jedním ze zdrojů zkoumání možného rizika pro rozvoj dyslexií. Prostor je věnován i principům diagnostiky, včetně diagnostiky v oblasti zrakového vnímání. Poslední kapitola je zaměřena na specifické problémy ve čtení, kde se funkce zrakového vnímání uplatňují ve velké míře.

Empirická část práce je logicky upořádána. Postupně se dozvídáme o cílech výzkumu, metodice výzkumu (průběh, vzorek, metoda). Ocenit je třeba to, že autorka práce sama screeningový test připravila (samozřejmě v konzultacích s pracovníci PPP Praha 4 – Modřany). K tomu potřebovala dobré teoretické vybavení jak o funkcích zrakovém vnímání a jeho vývoji, ale také o metodách diagnostiky v této oblasti. Práce byla dlouhodobá a poměrně časově náročná, po etapě konstrukce testu musela provést pilotní šetření, které přineslo korekci některých postupů. Pro samotné ověření i zpracování výsledků výzkumu bylo nutné, aby prohloubila své znalosti ze statistiky, neboť konstrukce nového diagnostického nástroje musí splňovat poměrně náročné parametry. Stanovené hypotézy nejsou jen „umělým“ postižením náhodných vlivů, jak to někdy v podobných pracích vidíme, ale naopak - zde jsou v souladu s cíli diplomové práce. Slouží k postižení rozdílů mezi skupinami chlapců a dívek a skupinami mladších a starších dětí. Tyto okolnosti totiž určují, jak se bude nakládat s normou - zda budou připravovány normy vzhledem k věku a pohlaví.

Musím konstatovat, že diplomová práce má svůj cíl, který byl pečlivě připraven, realizován i metodicky popsán. Je zde předložena analýza dosažených výsledků. Autorka důsledně uplatňuje postup, kdy představí dílčí subtest, jeho zaměření a analyzuje dosažené výsledky. Těch bude využito pro další úpravu testu. Vždy jsou uvedeny položky, které nemají diferencující schopnost, ať už je plní velký počet zkoumaných probandů či jsou pro ně naopak těžké. Oba dva typy úkolů jsou nadbytečné. Ocenit je třeba i první ověření validity nového screeningového nástroje.

Diplomandka prokázala, že umí pracovat samostatně. Její diplomová práce je jednou z těch, která nezapadne v knihovně, nýbrž která bude dále rozvíjena a možná i která nalezne přímé uplatnění v praxi. Prosím diplomandku, aby při závěrečné obhajobě zobecnila dosažené výsledky a aby shrnula svá doporučení, na jejichž základě bude přistoupeno ke standardizaci testu (osobně bych ještě doporučila jeden „minipilotní“ průzkum před standardizací, který by prověřil návrhy vzešlé z této DP). Doporučuji dále osvětlit, jak autorka vnímá rozdíly mezi diagnostickou a screeningovou metodou.

Neshledávám žádné odborné, věcné ani formální nedostatky, které by znemožnily doporučit práci k obhajobě. Osobně považuji diplomovou práci za přínosnou a výsledky jistě ocení i pracoviště, které výzkum iniciovalo.

Hodnocení práce: **v ý b o r n ě .**

PaedDr. et PhDr. Anna Kuchárská, Ph.D.
katedra pedagogické a školní psychologie PedF UK

V ..... dne .....

.....
podpis vedoucího práce